

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

83. An protestatio liberet ab irregularitate, si ficto animo efficiatur, & sequatur mors? Et an laici, facta dicta protestatione incurrant irregularitatem, si non fiat simul cum ipsa accusatione, sed ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Scio plures Doctores quoad resolutionem præsentium dubiorum negativè respondere, sed benigniores sententias, quas *supra* ego adduxi, probabiles etiam esse existimo, quod nemo negare audebit. Ergo, &c.

RESOL. LXXXI.

An Ecclesiastici committentes iudici laico in particulari casum alicuius rei dignum morte si sequatur, incurrant irregularitatem?

Et an hoc procedat, etiam si in communi Ecclesiastici iurisdictionem temporalem habentes dicant iudici, cui causas committunt, ut contra malefactores invigilet.
Ex p.4. tr.2. Resol. 78.

^{Sup. hoc inf. in ref. 89. §. Notandum est, & in to. 3. r. 5. ex doctrina ref. 7 §. 1. post mediū.}
Affirmativè respondet Henriquez lib. 14. cap. 3. num. 6. qui adducit ad hanc firmandam sententiam Navarrum lib. 5. consil. de homicidio. Sed Navarrus ibi tantum loquitur de Prælato qui præcipit iudici, ut manè exequatur sententiam mortis, quam ipse iudex tulerat, in quo casu revera irregularis esset, sicut si præciperet iudici ut hunc furem, vel homicidam suspendat, ex textu in cap. his à quibus 23. quæst. 8. ibi aut inferendas præcipiant.

2. Vnde in casu proposito puto Prælatum non incurere irregularitatem, & hanc sententiam ex Suarez firmat Petrus Cornejo in 3. part. D. Thom. tract. 5. de irregular. disp. 11. dub. 1. q. 1. ubi sic asserit. Ex textu in cap. ult. ne Clerici vel Monachi in 6. dicendum est Ecclesiasticos temporalem iurisdictionem habentes posse sine irregularitate causas sanguinis aliis delegare, quod procedit etiam si in communi dicant iudici cui causas committunt, ut contra malefactores invigilet, imò etiam si committant ei in particulari casum dignum morte, ut colligitur ex eodem textu. Ita ille. Et novissimè Gaspar Hurtado de irregular. disp. 2. difficult. 11. num. 42.

RESOL. LXXXII.

An Clerici, & laici incurrant irregularitatem, si accusent in causa criminali cum protestatione, quando tantum agitur non de damno dato illis, sed eorum consanguineis?

Et an accusator excusetur ab irregularitate, quando accusat ob lesionem factam in propria persona, aut in propriis bonis, vel ob lesionem factam eis, qui sunt ipsi commissi, si ante sententiam protestetur se non accusare ad vindictam?

Idem dicendum est de accusante eum, qui dedit damnum Ecclesie, vel suis subditis.

Et an quando accusator accusat ad evitandum grave damnum innocentis, vel reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non possit, sit necessaria protestatio? Ex p.4. tr.2. Resol. 33.

Irrregularitatem incurere docet Petrus Cornejo in 3. part. D. Thom. tract. 5. de irregular. disp. 1. dub. 1. quæst. 6. num. 4. Vgolinus de irregul. cap. 6. §. 8. num. 4. & Bonacina de censur. disp. 8. quæst. 4. punct. 1. num. 4. ubi citat plures Doctores pro hac sententia minime hoc asserentes. Ratio verò hujus sententiæ est, quia in cap. penult. de homicidio in 6. permittitur Clericis & laicis in consequentia conqueri coram iudice de malefactoribus suis, non autem alienis ergo, &c.

2. Sed tu contrariam sententiam tene, quam tenetur Hurtado disp. 2. de irregul. diff. 11. n. 41. Coninch

disp. 18. dub. 10. num. 93. Villalobos tom. 1. tract. 1. diff. 2. 6. n. 6. & 7. Avila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. Præp. in 3. part. quæst. 5. de irregul. dub. 13. num. 101. & alij penes ipsos. Dico igitur quod accusator excusatur ab irregularitate quando accusat ob lesionem factam in propria persona, aut in propriis bonis, si ante sententiam protestetur se non accusare ad vindictam; & idem est quando accusat ob lesionem factam eis, qui sunt ipsi commissi, aut ei sunt ita propinqui, ut eorum injuria ad ipsum pertinet censeatur, quales sunt parentes, filij, fratres, &c. Idem cum Præp. loc. cit. dicendum est de accusante eum, qui dedit damnum Ecclesie, suis subditis, & quando accusator accusat ad evitandum grave damnum innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non possit, & in isto ultimo casu ex Molina, Avila loc. cit. putat non esse necessariam protestationem, quod etiam tenet Præp. loc. cit. n. 102.

RESOL. LXXXIII.

An protestatio liberet ab irregularitate, si fito animo efficiatur, & sequatur mors?

Et an laici, facta dicta protestatione, incurant irregularitatem, si non fiat simul cum ipsa accusatio, sed postea coram iudice ante prolationem sententiæ, & non solum quando accusat, sed etiam quando Reum retinet & iudici tradit?

Et an Clericus consilens alteri, ut accuset in causa permisso cum protestatione, incurat irregularitatem? Ex p.4. tr.2. Resol. 75.

Hic casus potest frequenter accideret, & negativam sententiam tenet Vega en espejo de curas, tom. 2. c. 12. §. in 6. n. 270. Tolcius lib. 1. cap. 8. num. 5. Navarrus cap. 27. n. 226. Sylvester, verb. homicidium 2. quæst. 8. & Ioan. B. p. 1. Bizozerus in summa tract. de censur. cap. 5. n. 5. sic habet. Ille qui coram iudice, vel alio Reum accusat sine protestatione, se id non facere ut Reus ad mortem, seu mutilationem damnetur, sed ut suum habeat, vel ut publica scandala tollantur, sit irregularis; secus si accusat cum tali protestatione, quæ protestatio potest fieri ore, vel in scriptis, & protestatio talis ut evitet irregularitatem, non tantum verbo, sed verè & animo fieri debet, nam si verbo faceret talem protestationem, & cuperet animo, vel sibi placeret, ut talis suspenderetur, vel mutilaretur, non evitaret irregularitatem, & ita omnes DD Sic Bizozerus.

2. Sed fallitur, nam hoc minime asserunt omnes Doctores, dempto Navarro & aliis ibi supra, & ideo affirmativam sententiam docet Petrus Cornejo in 3. part. D. Thom. tr. 5. de irregular. disp. 11. dub. 1. quæst. 6. Turrianus de censur. lib. 9. disp. 66. dub. 2. Hurtado disp. 2. de irregularitate. Præp. in 3. part. quæst. 5. de irregularitate, dub. 12. num. 103. Suarez de censur. disp. 47. sect. 2. num. 3. Henriquez lib. 14. cap. 11. in fine. Coninch de Sacrament. disp. 18. dub. 10. num. 93. Avila de censur. part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. concl. 1. & alij penes ipsos Ratio est, quia cap. Prælati, de homicidio in 6. solum requirit protestationem externam, quæ deficiente etiam si non esset peccatum, aut voluntas homicidij, incurritur. Deinde protestatio facta tantum valet apud iudicem ignarum fictionis, quantum valet si ex animo, & non fictè fieret. Ergo, &c. Deinde Ecclesia non imponit irregularitatem ob intentionem & actum internum, sed ex omissione protestationis.

3. Notandum est tamen hic obiter quod etiam laici facta dicta protestatione non incurant irregularitatem.

gularitatem, quæ etiam excusat, quamvis non fiat simul cum ipsa accusatione, sed postea coram iudice ante prolationem sententiæ, & non solum quando accusat, sed etiam quando reum detinet & iudici tradit.

4. Nota etiam à fortiori Clericum consulentem alteri ut accuset in casu permissio cum protestatione, non incurrit irregularitatem, quia sicut accusans in præfato casu non incurrit irregularitatem cum protestatione, ita neque consulens. Sic Paulus Comitulus in *resp. mor. lib. 6. q. 59. Filiucius tom. 1. tr. 19. cap. 9. n. 148. & alij.*

RESOL. LXXXIV.

An ferens testimonium in favorem Rei incurrat irregularitatem, si ob id sequatur mors accusatoris?
Et quid est dicendum, si talis sit Clericus, an in favorem Rei potest testari de licentia Episcopi, vel ejus Vicarij?
Ex p. 4. tr. 2. Ref. 96.

§. 1. **N**egative respondeo, quia mors accusatoris respectu testis censetur ferri per accidens ex ipsius testificatione: nam ipsius dictum per se & ex natura sua ordinatur ad manifestandam rei innocentiam, & ad illius defensionem; & ad incurrendam hanc irregularitatem, ut alibi dicemus, opus est ut ad sit causa proxima ad mortem, & ut dictum, vel factum ex sui natura sit ad illam directum. Et ita hanc sententiam tenet Sayrus de *conf. lib. 6. cap. 8. num. 11. Suarez disp. 47. sect. 4. num. 9. Filiucius tom. 2. tr. 19. cap. 9. num. 27. V. Golius de irregular. cap. 7. num. 7. & alij*, quod procedit etiam si testis sit Clericus, qui in favorem rei potest testari de licentia Episcopi, vel ejus Vicarij, nam Clericum ferre testimonium in favorem rei, nullo jure prohibetur.

RESOL. LXXXV.

An testis præcepto iudicis obligatus, vel gravi metu coactus, & in casibus, quibus iure naturali tenetur testificari, incurrat irregularitatem, si mors alterius sequatur? Ex part. 4. tr. 2. Ref. 31.

§. 1. **N**egative quoad duos primos casus respondet Coninch de *Sacram. disp. 18. dub. 10. num. 56. ubi sic ait*, Dubium est inter Doctores, utrum qui obligatus præcepto iudicis agentis merè criminaliter contra reum, aut gravi metu coactus, ferat testimonium, ex quo sequitur alterius mors, fiat irregularis: Multi affirmant, sed non probant; quare quidam viri docti putant contrarium verius esse, saltem quando testis aperit protestatur se hoc invitum facere, nec alterius mortem petere. Primò, quia hic directè tantum seipsum tueretur à damno corporis, vel animæ, quo casu ne quidem sit irregularis alium occidens sua manu. Secundò, quia hæc irregularitas debet incurri ob defectum lenitatis (gratis enim fingitur omnis alia indecentia); sed hic nullus est defectus lenitatis, quia hic solum reperitur in involuntariè occidente, sicut faciunt ministri iustitiæ, qui spontè talia officia retinent, quæ eos quandoque ad occisionem obligant; hic autem omnino involuntariè ad alterius mortem concurrat. Ita ille. Quando verò testes tenentur ferre testimonium iure naturali, non incurrit irregularitatem præmissa protestatione, tenet ex Henriquez Avila de *conf. part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 12. conclus. 2.* Nam jus concedens hoc privilegium Clerico accusatori, censetur conse-

quenter concessisse testi in hoc casu, ne privilegium reddatur inutile. Exemplum est, ut quando tenetur testificari ad liberandum à morte injustè accusatum, vel quando tenetur testificari ne ille qui iuste accusari machinatur contra Rempublicam deficiens in probatione puniatur pœna talionis.

2. Verùm adversus has sententias insurgit, novissimè doctus Hurtado *disp. 2. de irregular. diff. 1. 1. n. 40. ubi sic ait*. Id quod ait Coninch nempe testem præcepto iudicis obligatum, aut gravi metu coactum, ad testificandum non fieri irregularem; falsum est, quia absque fundamento sufficiente excipitur testis ab irregularitate, & etiam in aliis in quibus iure naturali tenetur, (quicquid in his dicat Avila) quia quamvis in omnibus prædictis casibus non reperitur in teste defectus lenitatis formaliter, quia id efficit obligatus & coactus, reperitur tamen defectus lenitatis materialiter, & indecentia ob rigorem per se & ex objecto in cooperatione ad mortem, intuitu cuius indecentiæ lata est dicta irregularitas; sicut etiam fieret irregularis iudex sua sententia interficiens, aut mutilans, quamvis obligatus & coactus assumeret officium, & ferret sententiam. Ita Hurtado. Satis quidem probabiliter, & hanc sententiam ego teneo, & tenet etiam Villalobos *tom. 1. tr. 21. d. 27. num. 1. Filiucius tom. 2. tr. 19. cap. 9. num. 254. Fabrus de sacram. ordin. in 4. sentent. disputat. 25. quest. 1. disputat. 3. num. 211. & alij*. Sed adversus Hurtadum, sententiam negativam Coninch, & Avilæ, quam ipse falsam vocat, potè probabilem esse cum Præpos. in 3. part. quest. 5. de irregular. dub. 13. num. 105. sic asserente. Testis in causa sanguinis sit irregularis, nec ei prodest protestatio ad evitandam irregularitatem. Aliqui probabiliter censent eum non fieri irregularem, quando obligatur vel iure naturæ, vel iusto iudicis præcepto ad testimonium ferendum, & multo potiori ratione, quando ad id gravi metu obligatur; cum eo casu non censetur voluntariè ad mortem concurrere, sed quadam necessitate antecedente voluntatem, qua ratione distinguitur à iudice & aliis, qui libere suscipiendò officium ex consequenti censetur se obligare ad pœnam sanguinis interdum infligendam. Hæc Præpos. ubi supra. Et post hæc scripta invengi supradictam sententiam negativam, quam, ut dixi, non bene falsam vocat Hurtado, docere etiam Mercerum de *Sacram. 3. part. D. Thomæ q. 24. dub. 8. resp. 3. Petrum Cornejo in 3. part. D. Thomæ tractat. 5. de irregular. disputat. 11. dub. 1. quest. 7.* Est igitur opinio satis probabilis, licet ego, ut dixi, affirmativam sententiam teneam.

RESOL. LXXXVI.

An Advocatus, qui Reum defendit, incurrat irregularitatem, si sequatur mors accusatoris? Ex part. 4. tract. 2. Ref. 34.

§. 1. **A**D hoc dubium ex Vasquez Turrianus de *conf. lib. 9. disp. 66. dub. 3.* respondet negativè, nisi Advocatus Rei postulet pœnam talionis contra accusatorem, secus si solum defendat Reum suum, & ex accidenti sequatur pœna mortis accusatoris, & Præpos. in 3. part. quest. 5. de irregular. dub. 13. num. 104. ita asserit. Advocatum patrocinantem Reo non fieri irregularem si accusator deficiens in probationibus morte puniatur, dummodo in progressu non censetur eum impetere crimina obijciendo, nisi id sit necessarium ad defensionem Rei graviter alioquin periclitantis, nam verisimile est Advocatum Rei eo casu obijcientem accusatori crimen,

X 3 non

Sup. hoc in
Ref. 1. not.
præterea in
casu pœnci-
pio.